

Regelbunden tillsyn i Björnsjö skola och Hagge skola

Förskoleklass

Grundskola årskurs 1-6

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Smedjebackens kommun under hösten 2009 och besökt Björnsjö skola och Hagge skola den 8 och 9 september 2009. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.Skolinspektionen.se/sv/Tillsyn).

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har huvudmannen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader från dagen för Skolinspektionens beslut, dvs. senast den 22 januari 2010. Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och skolorna, dels den information som samlats in under besöket. I Björnsjö skola och Hagge skola intervjuades rektorn, lärare och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolorna

Tabell 1: Antal elever på Björnsjö skola och Hagge skola

Björnsjö skola	Antal elever
Förskoleklass	2
Grundskola	22

Hagge skola	
Förskoleklass	19
Grundskola	48

Källa: Skolornas egna uppgifter september 2009

Björnsjö skola och Hagge skola innefattar båda förskoleklass och årskurserna 1-6. Skolorna tillhör norra utbildningsområdet i Smedjebacken och gränsar till Ludvika kommun. Det finns en gemensam rektor för båda skolorna som ansvarar även för förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg knutna till skolorna. Kommunens ansvarstagande för förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen beskrivs i separata rapporter. Tillsynen av Björnsjö skola och Hagge skola innefattar förskoleklass och grundskola.

Personalen på Björnsjö skola utgör ett gemensamt arbetslag. På Hagge skola finns två arbetslag, ett för F-3 samt ett för 4-6.

Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

1 Kunskaper

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans kunskapsresultat och arbetet för att ge eleverna möjlighet att nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger eleverna att nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Kommentar och bedömning:

Av tillsynen framgår att Björnsjö skola och Hagge skola saknar uppgifter om hur stor andel av eleverna i årskurs 5 som nått kursplanernas mål i samtliga ämnen. Detta bedöms under avsnitt 3.4.1.

När det gäller de nationella ämnesproven i årskurs 5 visar Björnsjö skolas egen statistik att 100 procent av eleverna når målen i engelska, 87 procent når målen i matematik och 62 procent når målen i svenska. Det varierar även i resultaten mellan pojkar och flickor, där flickornas resultat är bättre. Enligt rektor och personal så har man satt in stödåtgärder i form av bland annat hjälp av specialpedagog för att öka andelen elever som når målen i svenska och matematik.

I Hagge skola visar skolans egen statistik för 2009 att 100 procent av eleverna når målen i matematik och 50 procent av eleverna når målen i svenska och engelska. Även här har, enligt rektor, stödåtgärder satts in i form av hjälp av specialpedagog.

Skolinspektionen konstaterar att eftersom det inte finns några sammanställningar på skolnivå i samtliga ämnen saknas det underlag för att göra en bedömning av hur väl skolan lyckas med kunskapsuppdraget. Resultaten på de nationella ämnesproven indikerar dock, trots små elevgrupper, att resultaten behöver förbättras i både Björnsjö och Hagge skolor.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp elevernas kunskapsutveckling och resultat i alla ämnen i förhållande till styrdokumentens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
I 2 kap. 6 § grundskoleförordningen anges att det för varje ämne finns en kursplan innehållande både de mål som undervisningen ska sträva mot och de mål som eleverna ska ha uppnått efter femte och nionde skolåret. Enligt avsnitt 2.7 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m. (Lpo 94) ska läraren allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling utifrån läroplanens och kursplanernas mål. Läraren ska muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn. Detta uppdrag omfattar skolans alla ämnen. Tillsynen visar att lärarna i Björsjö och Hagge skolor inte följer upp elevernas kunskapsutveckling i förhållande till kursplanernas mål i alla ämnen. Vid intervjuer med lärarna framkommer att regelbundna uppföljningar görs i framförallt svenska, engelska och matematik. Elever, föräldrar och rektor saknar således information om hur eleverna utvecklas i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen i grundskolans kursplaner. Skolinspektionens bedömning är att lärarna på ett mer systematiskt sätt behöver följa upp och synliggöra varje elevs kunskapsresultat i samtliga ämnen i båda skolorna.

1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.2.3 Lärarna upprättar en individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtalet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt 7 kap. 2 § grundskoleförordningen ska läraren vid utvecklingssamtalet för varje elev upprätta en individuell utvecklingsplan (IUP). I planen ska läraren ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i relation till målen i varje ämne som eleven fått undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Av Skolverkets Allmänna råd Den individuella utvecklingsplanen med skriftliga omdömen framgår att planen ska vara framåt-syftande och att omdömen om elevens kunskapsutveckling får vara betygslik-nande men bör anpassas till elevens ålder och förutsättningar. Båda skolorna upprättar individuella utvecklingsplaner för varje elev i samband med utvecklingssamtalet. Tillsynen visar också att man på skolorna tillsammans satsar på att utveckla de individuella utvecklingsplanernas innehåll. Dock sak-nar planerna på både Björsjö och Hagge skolor skriftliga omdömen i samtliga ämnen. I planerna framgår heller inte alltid vilka insatser som ska göras av sko-lan för att eleverna ska utvecklas i riktning mot de nationella målen. Skolinspektionen bedömer att skolorna behöver vidta åtgärder så de individuel-la utvecklingsplanerna innehåller skriftliga omdömen i alla ämnen med ut-gångspunkt i de nationella kursplanerna. Vidare behöver skolornas insatser tydligare framgå med utgångspunkt i de nationella kursplanernas mål att sträva mot.

1.3 Bedömning

Bedömningspunkter

1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.3.2 Vid bedömning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4 Genomförande av utbildningen

Bedömningspunkter

1.4.1 Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Av avsnitt 2 i Lpo 94, "Mål och riktlinjer", framgår att mål att sträva mot anger inriktningen på skolans arbete. De anger därmed en önskad kvalitetsutveckling i skolan. Av avsnitt 2.2 framgår bl.a. att skolan ska sträva efter att varje elev lär sig lyssna, diskutera, argumentera och använda sina kunskaper som redskap för att formulera och pröva antaganden och lösa problem, samt reflektera över erfarenheter och kritiskt granska och värdera påståenden och förhållanden. Tillsynen visar att det i Hagge skola varierar mellan lärare och ämnen i vilken grad eleverna ges möjlighet att följa läroplanens mål att sträva mot. I diskussioner med lärarna i Hagge skola framkommer också att det råder osäkerhet kring betydelsen av mål att sträva mot och att det är ett utvecklingsområde i skolan. Skolinspektionen bedömer att undervisningen i högre grad behöver utgå från läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot i Hagge skola. Betydelsen av målen att sträva mot behöver tydliggöras för lärare och elever.

1.4.2 Eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

6 (12)

1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna för att göra skolan till en god miljö för elevernas utveckling och lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt avsnitt 2.2 i Lpo 94 ska lärare samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen. Enligt avsnitt 2.5 i läroplanen ska samarbetsformer mellan förskoleklass, skola och fritidshem utvecklas för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande. Tillsynen visar att det i flera avseenden finns en god samverkan mellan lärarna inom respektive skolor, inte minst i det förebyggande värdegrundsarbetet. Intervjuer och dokumentation visar emellertid att det finns utrymme för ytterligare förbättringar när det gäller samverkan på skolövergripande nivå i Hagge skola. Det gäller t.ex. undervisningens utgångspunkt i mål att sträva mot samt att samarbetet mellan förskoleklassen och klass 1-2 behöver utvecklas. Skolinspektionens bedömning är att Hagge skola behöver förbättra sin interna samverkan på skolövergripande nivå för att bättre stödja elevernas utveckling och lärande. Det är rektors ansvar att så sker.

1.4.5 Utbildningen i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

1.5.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5.2 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5.3 Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 5 kap. 1 § grundskoleförordningen ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram upprättas om en utredning visar att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder. Av åtgärdsprogrammet ska framgå vilka elevens behov är, hur behoven ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

I Björsjö och Hagge skolor upprättas åtgärdsprogram för alla elever i behov av särskilt stöd. Skolinspektionen har tagit del av ett urval av skolans åtgärdsprogram och de motsvarar i flera avseenden förordningens krav. Åtgärdernas koppling till elevernas identifierade behov är dock inte alltid helt klart, stödsatserna behöver konkretiseras och på ett tydligare sätt kopplas till de nationella målen.

Skolinspektionens bedömning är att skolorna behöver vidta åtgärder så att åtgärdsprogrammen förbättras utifrån förordningarna. Innehållet behöver tydligare kopplas till elevernas identifierade behov i förhållande till nationella mål och beskriva de åtgärder som skolan avser vidta.

2 Normer och värden

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling samt skolans arbete för att ge eleverna en trygg miljö.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.3 Skolan har upprättat en plan mot kränkande behandling i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 14 a kap. 8 § skollagen ska huvudmannen se till att det inom varje särskild verksamhet och varje år upprättas en plan mot kränkande behandling med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Enligt förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling ska bl.a. en plan mot kränkande behandling enligt 14 a kap. 8 § skollagen upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen och eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Tillsynen visar att båda skolorna saknar planer enligt de bestämmelser, se ovan,

som gäller sedan den 1 januari 2009. Skolorna har likabehandlingsplaner enligt den nu upphävda lagen om diskriminering och annan kränkande behandling. I dessa saknas bl.a. en aktuell kartläggning av situationen på respektive skola.

Skolinspektionen bedömer att Björnsjö och Hagge skolor behöver upprätta varsin plan mot kränkande behandling i enlighet med bestämmelserna i skollagen.

3 Ledning och kvalitetsarbete

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område rektors ansvarstagande för skolans målinriktning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen. Tillsynen behandlar också tillgång till utbildning samt resurser i form av personal liksom hur rektorn följer bestämmelserna för skolan.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1 Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.2 Skolan erbjuder eleverna språkval, elevens val samt modersmålsundervisning i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

I timplanen anges ett visst antal timmar för elevens val. Enligt 2 kap. 19 -20 §§ grundskoleförordningen ska eleverna erbjudas ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. Undervisningen ska syfta till att bredda och fördjupa elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen samt att eleven ska kunna göra sina egna val.

Tillsynen visar att eleverna i Björnsjö skola enligt samstämmiga uppgifter inte erbjuds elevens val. I Hagge skola erbjuds elevens val under detta läsår men i intervjuer med elever framkommer att det fortfarande råder oklarheter kring vad som egentligen erbjuds och också när de olika alternativen inleds.

Skolinspektionen bedömer att Björnsjö skola behöver säkerställa att elevens val anordnas enligt förordningens krav. I Hagge skola behöver elevens val förtydligas på ett sådant sätt så att alla elever känner till och vet vad som erbjuds.

10 (12)

3.1.3 Skolan anordnar undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs

Motivering
Ej relevant på skolorna eftersom elever med behov av svenska som andraspråk saknas.

3.1.4 Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad för eleverna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt 2b kap. 5 § och 4 § skollagen ska utbildningen vara avgiftsfri. I verksamheten får förekomma enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleverna.
I tillsynen framkommer att Björnsjö skola årligen arrangerar en friluftsdag med skidåkning som ett valfritt alternativ och för detta får eleverna betala cirka 120 kronor för liftkort och skidhyra.
Skolinspektionen bedömer att cirka 120 kronor inte kan anses vara en obetydlig kostnad i skollagens mening. Att friluftsdagen är ett frivilligt alternativ för eleverna ändrar inte bedömningen eftersom all utbildning ska vara avgiftsfri.

3.2 Personalens utbildning

Bedömningspunkter

3.2.1 Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2.2 Rektorn har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3 Rektors ansvar

Bedömningspunkter

3.3.1 Rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3.2 Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3.3 Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg iakttas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.4 Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder för att förbättra måloppfyllelsen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt skollagen och läroplanen har rektorn ett ansvar för att eleverna når målen för utbildningen. Detta medför en skyldighet att kontinuerligt följa upp och utvärdera elevernas kunskapsresultat så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav.

I tillsynen framkommer att det på övergripande skolnivå saknas uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i årskurs 5 i samtliga ämnen, trots att kvalitetsarbetet, i synnerhet på Björsjö skola i huvudsak fungerar bra.

12 (12)

Skolinspektionen bedömer sammantaget att båda skolorna behöver vidta åtgärder för att följa upp elevernas kunskapsresultat i förhållande till målen i årskurs 5. Det är rektors ansvar att så sker.

3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 1 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola, förskola och fritidshem årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning. Enligt 3 § samma förordning ska kvalitetsredovisningarna innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder kommunen respektive skolan förskola eller fritidshemmet avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Enligt 3 a § ska kvalitetsredovisningen redovisa en uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplanen. Stöd för hur kvalitetsredovisningar kan upprättas finns i Skolverkets Allmänna råd och kommentarer för kvalitetsredovisning.

Skolinspektionen har tagit del av Björnsjö skolas kvalitetsredovisning för läsåret 2008-2009 och för Hagge skolas kvalitetsredovisning för läsåret 2007-2008 som i allt väsentligt utgör en beskrivning av insatser som gjorts under året. Dock behöver bedömningar av resultat i förhållande till nationella mål synliggöras i större utsträckning. De förbättringsåtgärder som finns angivna är inte heller alltid tydligt kopplade till de bedömningar av måluppfyllelsen som gjorts. Det saknas också en redovisning av elevernas kunskapsresultat i förhållande till målen att uppnå i årskurs 5 i samtliga ämnen i Hagge skolas kvalitetsredovisning.

Skolinspektionen bedömer därmed att båda skolorna behöver vidta åtgärder för att utveckla kvalitetsredovisningarna så att de tillfullo uppfyller de krav som förordningen ställer.

2009-10-22 Stockholm

Anki Näckstam

Magdalena Molin

Stig Westlund

Ellionor Triay Strömvall